

Cizgi filmlərimiz - sirli-sehirli dünyamız tükənibmi?

Uşaqlığımızın sehri nağıllarını, eləcə də rəngli dünyamızı bəzəyən cizgi filmlərinə olan maraq gündən-günə artmaqdadır. Heç bir şərhə, şifirtməyə birbaşa onu deyək ki, bu gün uşaqlar, elə böyüklər də gecənin-gündüzün çox parasını ekran qarşısında, cizgi filmlərinə baxmaqda keçirir. Uşaqlar öz nağıl cizgi qəhrəmanlarına bənzəməyə, o ruhda böyüməyə meyllidir. Multfilmlər uşaqlar üçün bir tərbiyə məktəbidir, - desək heç də yanılmarıq.

Yerli cizgi filmlərinin tarixinə nəzər salsaq görürük ki, ölkəmizdə hələ ötən əsrin 30-cu illərindən multfilmlərin çəkilişinə başlanıb. Bu sıradan 1935-ci ildə "doğulan", ilk cizgi filmimiz - "Abbasın bədbəxtliyi" filmindən sonra bizdə milli filmlərin çəkilişində uzun bir fasilə ortaya düşdü və yalnız 1968-ci ildə C. Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında cizgi filmləri sexi təzədən bərpa olundu. Bundan sonra bir-birinin ardınca, 200-dən çox cizgi filmimiz ekran üzünə gördü. Azərbaycan multfilmi tarixində "Cücələrim", "Meşəyə insan gəlir", "Sehrli ağac", "Taya", "Dəcəl dovşan", "Sandıq", "Sən belə cumbulusan", "Sehrli ləçək", "Uçan zürafə", "Qəribə əjdaha", "Təqib", "Yatmaq vaxtıdır", "Balaca çoban", "Cırtan və div", "Göyçək Fatma" kimi maraqlı ekran əsərləri yaranmış oldu. Özü də bu filmlərin əksəri sovet dövründən qalmadır. Bu gün istər kommersiya, istər mədəni baxımdan ekranda daha çox ehtiyac duyulan sahələrdən biri də məhz cizgi filmləridir.

Nədən uşaqlarımızın həddindən artıq böyük maraqla izlədiyi başqa ölkələrdən gətirilmə cizgi filmləri öz ölkəmizdə istehsal olunmur? Bunun səbəbi nədir? Bu suala cavab tapmaq üçün uzun müddət bu sahədə çalışmış multfilm rejissoru Hafiz Əkbərovdan kömək istədik...

- Hafiz müəllim, Azərbaycan multfilmləri deyəndə kimlər yadınıza düşür?

- Azərbaycan multfilmləri deyəndə birinci növbədə qeyri-adi təşkilatçılıq qabiliyyətinə malik olan rejissor Ağanağı Axundovu xatırlayıram. Onun "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında multfilim çəkilişinin uzun illərdən sonra bərpa olunmasında böyük rolu olub. A.Axundovun təşəbbüsü və kinostudiyanın o vaxtkı direktoru SSRİ xalq artisti Adil İsgəndərovun köməkliliyi ilə 1968-ci ildə multiplikasiya filmlərinin çəkilişi bərpa olundu. Deyim ki, bu bərpa həm də şəxsən mənim həyatımda önəmli rol oynadı. Bərpanın ilk bəhrəsi kimi xalq nağılı əsasında çəkilən "Cırtan" filmi istehsal buraxıldı. 1969-cu ilin fevralında filmin çəkilişi başa çatdırıldı. Daha doğrusu, A.Axundovun başladığı işi rejissor Yalçın Əfəndiyev tamamladı. Film uğurlu alındı və ümumittifaq ekranına qəbul olundu. Xatırladım ki, o vaxtdan əlli il keçir və biz 2019-cu il yubileyi hesab edə bilərik.

- Dediymiz kimi cizgi filmləri əsasən uşaqlar üçün nəzərdə tutulur. Amma o filmləri izləyərkən, həm də biz tamaşaçılarda bir xatirə duyğusu oyanır. Bəs o duyğunu yaşadanlardan biri - rejissor Hafiz Əkbərov öz uşaqlığını necə xatırlayır?

- Sadə bir ailədə dünyaya göz açmışam. Uşaqlığım əksər kənd uşaqları kimi təbiətin qoynunda keçib. Orta məktəbi də kənddə bitirmişəm. Təəssüflə qeyd edirəm ki, mənim uşaqlığım elə vaxta düşdü ki, o vaxtlar nə televiziya, nə də internet vardı. Kəndə təsadüfi hallarda kino gətirilirdi ki, onların da hamısı bədii filmlər idi. Yəni o vaxt mənim heç multfilmlər deyilən şeydən xəbərim yox idi.

Multiplikasiya filmlərinə 1958-ci ildə Bakı şəhərinə gələndən sonra baxmaq imkanım olub. O vaxt ekranlarda Uolt Disneyin filimlərini nümayiş etdirirdilər. İlk baxdığım cizgi filmi Disneyin “Benbi” filmi olub. O film mənə dərin təsir bağışladı. Elə indinin özündə o filmi göstərəndə eyni maraqla tamaşa edirəm.

- Bəs necə oldu ki, rejissor kimi bədii filmləri deyil, cizgi filmlərini seçdiniz?

- 1968-ci ildə Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunu bitirib kinostudiyaya işə düzəlmək üçün müraciət etdim. Mən studiyanın o vaxtkı direktoru, SSRİ xalq artisti Adil İsgəndərovun üstünə göndərdilər. Nə isə, uzun sual-cavabdan sonra dedilər ki, gəl səni təzəcə başladığımız multiplikasiya sexinə göndərək. Razılaşdım. Beləliklə, “Cırtan” filminə direktor işləməyə başladım. Multiplikasiya filmi ilə yaxından tanışlığım belə başladı. Bu iş get-gedə məni özünə cəlb elədi. Sonralar rejissor assistenti, daha sonra rejissor kimi özümü tamamilə bu sahəyə həsr elədim.

- Belə bir çox sadə bir sual verirəm. Cizgi filmləri çəkən rejissorla bədii, yaxud sənədli filmlər çəkən rejissor arasındakı köklü fərqi nədə görürsüz?

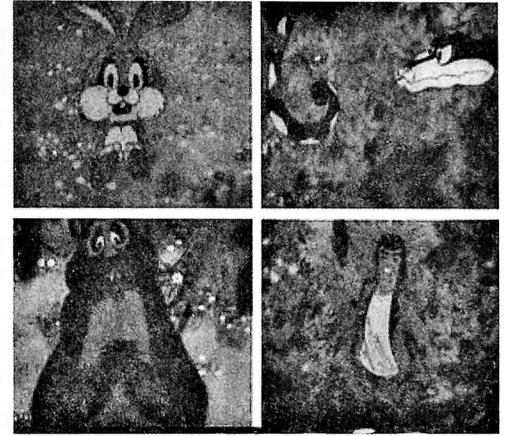
- Əslində, diqqətlə baxanda hər iki rejissorun işində oxşarlıq görmək mümkündür. Bədii film çəkən rejissor aktyorla, cizgi filmi çəkən rejissor isə rəsmləri hərəkətə gətirən multipikator rəssamla işləyir. Cizgi filmləri təsviri sənət növünə daha yaxındır. Fərqi yoxdur, istər, rəsmlər olsun, istər kuklalar olsun, istərsə də plastilin multfilm rejissoru cansız əşyalarla işləyir və personajların təsviri mütləq dolğun olmalıdır. Axır vaxtlar bədii filmlərin bir çoxunda multfilm personajlarından da istifadə olunur.

Hazırda cizgi filmləri əsasən kompüter vasitəsilə çəkilir. Amma işin mahiyyəti heç də dəyişməyib.

- Multfilm rejissoru kimi ilk işiniz hansı olub?

- İlk rejissor işim Məsud Pənahi ilə birlikdə çəkdiyimiz “Dınqıl, sazım, dınqıl” multfilmidir. 1976-cı ildə “Azərbaycanfilm” studiyasının o vaxtkı direktoru Cəmil Əlibəyovun razılığı və Məsud Pənahinin təşəbbüsü ilə mənə rejissor işi tapşırıldı. Filmi uğurla başa çatdırıb ümumittifaq ekranına təhvil verdik. “Dınqıl, sazım, dınqıl” filmi ümumittifaq festivalında da uğurla nümayiş etdirildi.

- Rejissoru olduğunuz “Meşəyə insan gəlir” filmi həm uşaqların, həm də böyüklərin həvəslə baxdığı bir filmdir. Filmin tərbiyəvi əhəmiyyəti göz qabağındadır. Müsair dövrdə insanların təbiətə laqeydliyini, qədir bilməzliyini görəndə bu mövzuda yenidən belə bir cizgi filminə ehtiyac görürsünüz mü?

- “Meşəyə insan gəlir” filmi “Azərbaycanfilm” Kinostudiyasında 1980-ci ildə istehsal olunub. Ssenari müəllifi Şəfir Rüstəmxanlıdır. Filmdə insana xas humanizm, ədalət, xeyirxahlıq kimi cəhətlər önə çəkilib. Doğru dediniz ki, “Meşəyə insan gəlir” filminin mövzusu həmişə aktualdır və həmişə də aktual olaraq qalacaqdır. Çünki insanların təbiətə biganə münasibəti nəinki azalıb, əksinə, daha da artıb. Təəsüf ki, yenə də meşələr qırılır, heyvanlar, quşlar məhv edilir və sair, və ilaxır... Belə filmləri çəkməyi davam etdirmək lazımdır ki, bəlkə bizim nəsil insafa gəlib böyüklərin buraxdığı səhvləri təkrar etməyələr.

- Cizgi filmləri üçün yazılan ssenarilər sizi qane edirmi? Təkcə bu sahə üçün yazan müəlliflər varmı və təzə çəkilən filmləri nə məzmununda görürsüz?

- Açıqım deyim ki, cizgi filmləri üçün yazılan ssenarilərin çoxu məni qane etmir. Bir vaxt, 70-ci illərin axırında, cizgi filmlərinin ssenarisi üçün müsabiqə elan etmişdik. Xeyli ssenari göndərmişdilər. İnanın bu ssenarilərin içərisindən layiqli bir ssenari tapa bilmədik ki, ona birinci yeri verək. Məcbur olub orta səviyyəli bir ssenariyə üçüncü yeri verməklə kifayətləndik. Bu o demək deyil ki, bizdə istedadlı yazıçılar yoxdur. Sadəcə olaraq, ssenariyə əvəzlənən qədər az idi ki, yazmaq üçün

- Xeyir, Azərbaycanda cizgi filmləri üçün mütəxəssis hazırlanmır. Bu haqda heç düşünən də yoxdur. Ona görə də vəziyyət belə acınacaqlı hala gəlib çıxır. Bir vaxtlar "Soyuzmultfilm"də də vəziyyəti belə idi. Studiya dağılırdı, işçilər işdən gedirdi. Sonra yuxarılardan işə qarışdılar. "Soyuzmultfilm"in studiyasına yeni bina verildi, eyni zamanda studiyaya külli miqdarda pul ayrıldı, lazımi avadanlıqlar alındı. Filmlərin çəkilişi bərpa olundu. Hazırda "Soyuzmultfilm" öz keçmiş adını bərpa etməyə çalışır. 60-cı illərdə Ağanağı Axundov multiplikasiya kursu təşkil etmişdi. Sonralar Məsud Pənahi bir neçə nəfəri "Soyuzmultfilm" kinostudiyasının

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

...vaxtı ...

